

Participatie in Voerendaal

Verkennde gesprekken in en met
Voerendaal - input voor participatiebeleid

Gemeente Voerendaal
Van 4 tot 6 april 2023

voerendaal **E:M+MA.**

Inhoudsopgave

In gesprek met Voerendaal	3
Inzichten	4
Conclusies	6

In gesprek met Voerendaal

'Wij vinden het van belang om inwoners de mogelijkheid te bieden om zelf de handschoen op te pakken en als overheid met partners samen op te trekken. Hier horen overigens wel duidelijke afspraken en kaders aan de voorkant bij, om ook met dezelfde verwachtingen in te stappen. We ontwikkelen hiervoor een raamwerk dat richting geeft aan de interactie tussen maatschappij en overheid: burgerparticipatie is hier de gangbare term voor, maar wij denken dat er meer nodig en mogelijk is. Het vermogen om zelf te ontdekken, leren en creëren staat voorop om de maatschappij van morgen vorm te geven; alleen zo kunnen alle inwoners meedoen en invulling geven aan burgerschap.'

Dit staat in het college-akkoord van de gemeente Voerendaal. De gemeente Voerendaal vindt het belangrijk dat de stem van inwoners meetelt. Zowel bij het maken van beleid als bij de uitvoering daarvan. Maar ook dat dat binnen de gemeente vanuit dezelfde afwegingen wordt gedaan. De afgelopen maanden is gewerkt aan een participatiebeleid en een afwegingskader. Om te zorgen dat dit beleid en kader goed aansluiten bij Voerendaal zijn er gesprekken gevoerd met inwoners, de jongerenraad, ambtenaren, wethouders, burgemeester en raadsleden. In dit document staat een impressie op hoofdlijnen van de thema's die vaak zijn genoemd.

Onderwerpen van gesprek

De gesprekken hebben we gevoerd in de vorm van een semigestructureerd interview. Dat betekent dat we vooraf een topiclijst hebben gemaakt, dat de volgorde van de vragen flexibel was, afhankelijk van de dynamiek van het gesprek en dat alle personen die we hebben gesproken in alle vrijheid hun antwoorden konden geven. Sommige gesprekken waren 1-op-1, andere in een grotere groep. De onderwerpen die in ieder gesprek aan de orde zijn gekomen zijn:

- Persoonlijke link met participatie
- Contact tussen inwoners en gemeente
- Belang en waarde van participatie
- Hoe ideale manier van meedenken eruit ziet
- Toegankelijkheid van participatie voor alle belanghebbenden
- Eigen initiatieven vanuit de gemeenschap, het vormgeven van participatie en de samenwerking met de gemeente
- Verwachting van participatie door initiatiefnemers/projectontwikkelaars
- Overige wensen van inwoners van Voerendaal in contact tussen overheid en samenleving

Inzichten

De gesprekken over participatie hebben een mooi inkijkje gegeven in hoe Voerendaal werkt. Wat het DNA is van de gemeente, hoe inwoners, ambtenaren, college en raad naar elkaar kijken en welke verwachtingen er zijn. Ook is uitvoerig gesproken over wat de waarde van participatie is en hoe je de uitkomsten van participatie een plaats geeft in de besluitvorming.

DNA van Voerendaal

We hebben Voerendaal leren kennen als een gemeente waar mensen trots zijn op wat er is. Veel mensen kennen elkaar, zeker binnen de dorpen. Er is een sterke gemeenschapszin. Je kan je heel geborgen en gekend voelen in Voerendaal. En terugkerende feesten en festiviteiten spelen een grote rol in de binding die er is. Tegelijkertijd zijn er ook veel ongeschreven regels, die voor buitenstaanders niet altijd even gemakkelijk zijn te doorgronden. Dat geldt ook voor de sociale structuren, als je daar onderdeel van bent, dan helpt dat om je weg te vinden, maar ben je daar geen onderdeel van dan blijven sommige deuren gesloten. Het verenigingsleven speelt nu nog een grote rol in de gemeenschapszin. Er zijn echter wel zorgen of het verenigingsleven, zoals Voerendaal dat nu kent, blijft bestaan. Vanwege de vergrijzing en verschuivende interesse en bezigheden die je in de hele samenleving ziet.

Inwoners en participatie

De inwoners die wij hebben gesproken geven aan dat het belangrijk is om inwoners te raadplegen over nieuwe plannen. Zij willen liever eerder, dan later betrokken worden. Tegelijkertijd geven alle gesprekspartners aan dat het besluit daarna aan het college en de raad is en dat zij dat allemaal logisch

vinden. Er zijn wel zorgen dat alleen tegenstanders zich laten horen, dus een oproep aan de gemeente om bij participatietrajecten er oog voor te hebben dat iedereen gehoord wordt. Daarnaast is het belangrijk om de uitkomsten te delen en te laten zien wat je daar vervolgens in het beleid mee doet. Als je als inwoner zelf ergens initiatief toe neemt en daar anderen bij wil betrekken, dan is het fijn als de gemeente daarbij kan ondersteunen.

Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie van de gemeente Voerendaal is een organisatie in ontwikkeling. Er werken veel jonge, ambitieuze mensen. Dat vertaalt zich in ambitieus beleid. Wel valt op dat er behoorlijk wat mensen werken, die niet uit Voerendaal komen of in Voerendaal wonen. Dat maakt dat er door inwoners van Voerendaal soms wat afstand wordt gevoeld.

College en raad

College en raad zijn geworteld in Voerendaal. Zij kennen veel mensen en veel mensen kennen hen. Ze zijn makkelijk benaderbaar voor inwoners en vaak naast politiekactief ook actief in het verenigingsleven in de dorpen in Voerendaal. Participatie wordt belangrijk gevonden. Wel zijn er zorgen of het algemeen belang wel leidend blijft in de afwegingen. Ook zal het wennen zijn om op een andere manier te gaan werken. College en raad zijn voor inwoners heel toegankelijk en dat geeft de mogelijkheid om informeel zaken af te stemmen. Dit wordt als prettig ervaren door mensen die deze toegang hebben. Mensen die minder in dat netwerk zitten, ervaren dat als een belemmering.

Beelden bij participatie

Uit de gesprekken blijkt dat er verschillende beelden zijn bij de gesprekspartners over wat participatie is. De een denkt aan vrijwilligerswerk, een ander aan meedoen in de samenleving, een derde aan het werken aan

draagvlak of aan beleid beter maken. Ingewikkeld is dat participatie een begrip is dat zowel in het sociale domein betekenis heeft als in de bestuurskunde. Voor het participatiebeleid van de gemeente Voerendaal gaat het in dit geval om de participatie die we kennen uit de bestuurskunde. Dus het meedenken over beleid en het uitvoeren van beleid van de gemeente. Inwoners hopen dat de gemeente nog meer dan nu een beroep gaat doen op de kennis, ervaringen en inzichten van mensen uit Voerendaal om samen te werken aan de samenleving van de toekomst.

Wensen voor participatie

In de gesprekken met inwoners zijn wensen over participatie geuit waar de gemeente rekening mee moet houden.

- Tijdigheid, vraag mensen liever eerder dan later om mee te denken en te praten over beleid en de uitvoering van beleid.
- Wees duidelijk over de kaders, zorg dat van tevoren duidelijk is welke ruimte er is om keuzes te maken, binnen welke termijn, hoeveel budget er is voor het uitvoeren van plannen en alles wat verder relevante begrenzingen zijn voor beleid dat wordt ontwikkeld.
- Zorg voor heldere communicatie, zodat het breed bekend is dat je mee kan doen.
- Zet een mix van instrumenten in zodat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen en je aansluit bij verschillende voorkeuren van mensen.
- Breng de belanghebbenden goed in kaart en benader deze actief.
- Maak daarvoor gebruik van netwerken die er al zijn.

Zorgen rondom participatie

Naast de kansen die mensen zien en de verwachting dat er beter beleid wordt gemaakt door tijdig in gesprek te gaan, zijn er ook zorgen geuit. Een daarvan gaat over het maken van moeilijke keuzes. Bij tal van ingewikkelde dossiers zie je dat mensen dat liever niet te dicht bij hun eigen huis willen. Van de opwek van grootschalige energie en grotere bedrijven tot woonvoorzieningen

voor mensen met GGZ-problemen. De overheid is er om vanuit het algemeen belang deze keuzes te maken. Bij verschillende gesprekspartners leeft de zorg dat je als overheid bijna niet meer tot besluiten komt als je over dit soort beslissingen ook nog gaat participeren. En daarnaast zijn er ook zorgen dat je alleen gaat participeren over de kleur van de stoeptegels en niet over de wezenlijke vraagstukken. In beide gevallen is er een zorg dat de kloof tussen overheid en samenleving groter wordt. Daarnaast is er een zorg dat participeren heel veel tijd en geld kost.

Kansen voor het versterken van de lokale democratie

De kracht van Voerendaal is dat het een sterke gemeenschap is en dat veel mensen elkaar kennen, zoals al eerder genoemd. En ondanks dat veel mensen de weg naar en in het gemeentehuis kennen, wordt het ook positief gevonden dat er een participatiebeleid komt. Deze kaders geven houvast. Het gestructureerd inzetten van participatie over beleid en de uitvoering van beleid wordt gezien als een kans om de lokale democratie te versterken. Door vroegtijdig in gesprek te gaan is de verwachting dat je betere besluiten kunt nemen en dat overheid en inwoners samen verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de ontwikkeling van Voerendaal. In Voerendaal staat de overheid midden in de samenleving, nu is er soms het gevoel dat wie informeel de juiste contacten heeft, een streepje voor heeft. De verwachting is dat het participatiebeleid het speelveld gelijkjer maakt en dat de stemmen die nu zachter klinken, meer gehoord zullen worden. De hoop is dat dat op de lange termijn bijdraagt aan het vergroten van het vertrouwen in de overheid.

Conclusies

De gesprekken over participatie met inwoners, jongeren, ambtenaren, college en raad laten een mooi beeld zien van de kracht van Voerendaal en wat participatiebeleid kan toevoegen aan de grote betrokkenheid die mensen nu al hebben bij hun dorpsgenoten en hun leefomgeving. Op basis van deze gesprekken springen er drie kernwaarden uit voor participatie.

De kernwaarden laten zien wat de gemeente en haar inwoners belangrijk vinden. Transparantie, actief burgerschap en medeverantwoordelijkheid zijn de drie kernwaarden die vanuit de gesprekken een mooie basis vormen voor het participatiebeleid van Voerendaal.

Transparantie

Er moet een sterke basis zijn voor participatie. Duidelijke kaders, heldere procedures en open communicatie helpen daarbij. Dat betekent dat alle betrokkenen op voorhand dezelfde informatie hebben. En dat er wordt gewerkt aan gelijke verwachtingen. Het is duidelijk wat ieders speelveld is. Opbrengsten en resultaten worden transparant gedeeld. Zo borgt de gemeente de legitimiteit van participatietrajecten. En bouw je aan vertrouwen.

Actief burgerschap

Inwoners hebben kennis en ervaring over hun leefomgeving. Zij kennen iedere stoeptegels in hun buurt. De gemeente wil deze kennis graag benutten bij het maken van beleid. En tegelijkertijd ook inwoners ondersteunen bij initiatieven

die zij ontplooiën. Door zowel te vertrouwen op de kennis en ervaring die mensen hebben en tegelijkertijd eigen initiatief te stimuleren werk je aan actief burgerschap. En ben je hoeder van de hechte gemeenschap die Voerendaal is.

Medeverantwoordelijkheid

Voerendaal is van alle inwoners. Dit maakt dat we allen medeverantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van onze gemeente. Door vormen van participatie in te zetten neemt de gemeente de stem van inwoners en andere partners mee, zowel bij het maken van beleid als de uitvoering daarvan. Door betrokkenheid ontstaat ook medeverantwoordelijkheid.

Deze drie kernwaarden zijn de basis voor het participatiebeleid van Voerendaal.